

The President
Rektor

Solbjerg Plads 3
DK-2000 Frederiksberg

Dir. tel: +45 · 3815 2014
Tel: +45 · 3815 3815
Fax: +45 · 3815 2015
E-mail: fjj@cbs.dk
www.cbs.dk

5. marts 2007

FJJ/YC

Dansk Industri

Charlotte Rønhoff
Rasmus Normann Andersen

Translatøruddannelser

Under henvisning til vort møde den 22. januar fremsender vi hermed som aftalt noget baggrundsmateriale vedrørende translatøruddannelserne i Danmark og mere specifikt et notat om translatøruddannelsen på CBS.

Som vi talte om på mødet har vi på vores notat beskrevet den aktuelle situation for translatøruddannelsen inden for de forskellige sprog, og vi har skitseret nogle løsningsforslag med angivelse af vores prioritering i håb om, at dette materiale kan tjene som udgangspunkt for jeres drøftelser på næste udvalgs møde den 20. marts.

Da translatøruddannelsen efter vor opfattelse er af vital interesse for dansk erhvervsliv, håber vi at Dansk Industri vil støtte os i bestræbelserne på at kvalitetssikre uddannelsen og opretholde den i andre sprog end engelsk. Vi stiller os naturligvis til rådighed for eventuelle yderligere drøftelser af situationen ligesom vi gerne udbygger informationsgrundlaget om dette måtte ønskes.

Vi håber I vil have ulejlighed med at orientere os om resultatet af jeres forestående møde.

Venlig hilsen

Finn Junge-Jensen
Rektor

BILAG 1

Oversigt over sprogstudier på landsplan

1. Sproguddannelserne i tal

1. prioritetsansøgninger 2006	KU	AU	AAU	ASB	SDU	CBS	RUC
Engelsk	220	128		354	54	477	
Tysk	23	23		101	17	86	
Fransk	32	18		50	1	61	
Spansk	67	19		87	12	140	
Italiensk	21	12				23	
Russisk	24					10	
Sprog ikke fordelt			120				
Erhvervsprog ikke fordelt			82				
Humanistiske uddannelser og int. uddannelser							873
For AAU og SDU er sprog og erhvervsprog ikke fordelt på konkrete sprog da disse tal ikke har været umiddelbart tilgængelige. SDU omfatter alene SDU i Odense Kilder: Den koordinerede tilmelding og CBS studieadministrative system							

2006 Antal optagne kvote 1 + 2	KU	AU	AAU	ASB	SDU	CBS	RUC
Engelsk	196	101	110	214	62	441	51
Tysk	33	28	5	88	16	83	12
Fransk	35	16		42	0	61	6
Spansk	66	20	12	66	11	135	
Italiensk	28	16			0	26	
Russisk	28*)	16**)			0	10	
Erhvervsprog ikke fordelt			84				
SDU omfatter alene SDU i Odense							
Kilder: Den koordinerede tilmelding, CBS studieadministrative system, Fakultetskontoret Ålborg Universitet, Studievejledningen Århus Handelshøjskole, RUCs Budget og planlægningsafdeling							
*) Russisk og Østeuropæiske studier							
**) Slaviske sprog							

2006 Optag kandidat i alt	KU	AU	AAU	ASB	SDU	CBS	RUC
Engelsk	100		9	49	37	139	
Tysk	20		8	23	8	28	
Fransk	25			18	6	35	
Spansk	30			22	8	41	
Italiensk	20					14	
Russisk	10					4	
Erhvervsprog ikke fordelt			54				

Kilder: CBS studieadministrative system, *skøn* fra fakultetssekretariatet på KUA, fakultetssekretariatet AAU, ledelsessekretariatet ASB, Studiekontoret SDU tal fra Odense og Kolding

Bestand 2006 kandidatniveau	KU	AU	AAU	ASB	SDU	CBS	RUC
Engelsk	327	232	240	254	179	405	127
Tysk	81	55	31	138	25	72	12
Fransk	141	53	12	84	25	86	38
Spansk	87	42	31	122	37	110	
Italiensk	48	18				48	
Russisk	Ikke oplyst	17				13	
Erhvervsprog ikke fordelt							

Kilde: KU hjemmeside og statistikkontor, CBS Studieadministrative system, fakultetssekretariatet AAU, AU hjemmeside, ledelsessekretariatet på ASB, Studiekontoret SDU tal fra Odense og Kolding
RUC opgør ikke bestand på hhv. bachelor og kandidat, så det er et samlet tal

2006	Optag T&T ASB	Optag T&T CBS
Engelsk	33	44
Tysk	23	12
Fransk	12	11
Spansk	11	8
Italiensk		3
Russisk		3
Erhvervsprog ikke fordelt		

Kilder: CBS studieadministrative system

Optagne fordelt efter hovedtyper af uddannelser	2005	2006 Ændring

Humaniora på universiteter	4916	4854	-1%
Erhvervsprog	1390	1483	7%
<i>Kilde: Den Koordinerede Tilmelding</i>			

2. Ålborg Universitet

På Ålborg Universitet findes uddannelser i **engelsk og tysk op til kandidatniveau**.

Kandidatuddannelsen i engelsk og tysk består af et bachelorstudium, hvorefter der vælges en et-faglig kandidatuddannelse inden for engelsk eller tysk, eller en to-faglig kandidatuddannelse med grundfag i engelsk eller tysk. Kandidatuddannelsen i engelsk og tysk kvalificerer bl.a. til at undervise på de gymnasiale uddannelser.

Engelsk, tysk, fransk og spansk kan endvidere læses i kombination med **International Virksomhedskommunikation**.

Uddannelsen består af en bacheloruddannelse på 3 år og en kandidatuddannelse på 2 år. Bacheloruddannelsen består af enten engelsk, fransk, spansk eller tysk og et tilvalgsfag, som kan være et andet af de fire fremmedsprog, kinesiske områdestudier, It/kommunikation eller organisation/ledelse.

Uddannelsen afsluttes med en grad som cand.mag.

3. RUC

Humaniora på RUC læses som et humanistisk basisstudium, og findes i både en dansk og en international variant. På den danske er arbejds sproget dansk, mens det på Det humanistiske internationale basisstudium (HIB) er engelsk, tysk eller fransk.

På HIB foregår studiet med engelsk som det primære arbejdsprog, både i dagligdagen og på kurserne, ligesom det meste projektarbejde foregår på **engelsk**. For de der vil det, er der også mulighed for at projektarbejdet kan foregå på **tysk** eller **fransk**.

Kandidatgraden på RUC kan erhverves i engelsk, tysk eller fransk.

Uddannelsen afsluttes med en grad som cand.mag.

4. Københavns Universitet

På Københavns Universitet kan kandidatuddannelsen i sprog læses i **engelsk, tysk, fransk, spansk, italiensk og russisk**.

Uddannelsen er tilrettelagt, således at bacheloruddannelsen efterfølges af kandidatuddannelsen. Den "normale" kandidatuddannelse består af 2 års videregående studier inden for grundfagets område. Ud over denne form for kandidatuddannelse findes der også en såkaldt gymnasie model, hvor der opnås faglig kompetence i 2 fag.

Uddannelsen afsluttes med en grad som cand.mag.

5. Århus Universitet

På Århus Universitet følges samme struktur som Københavns universitet og der undervises i **engelsk, tysk, fransk, spansk, italiensk og slaviske sprog (russisk, serbokroatisk, tjekkisk eller ungarsk)**

Uddannelsen afsluttes med en grad som cand.mag.

6. Handelshøjskolen i Århus

På Handelshøjskolen i Århus undervises der i **engelsk, tysk, fransk og spansk.**

Sprogene kan læses i kombination med hinanden eller med en profil inden for kommunikation eller europæiske studier.

På kandidatniveau er uddannelsen bygget op over et basisområde, som er obligatorisk for alle studerende, et profilområde, hvor der kan vælges mellem tre forskellige specialiseringer; **international informationsmedarbejder, translator/tolk og europæiske studier.**

Profilen kan sammensættes frit.

Uddannelsen afsluttes med en grad som cand.ling.merc.

7. Handelshøjskolen i København – CBS

På CBS undervises der i **engelsk, tysk, fransk, spansk, italiensk og russisk.**

Sprogene kan læses i kombination med hinanden eller i kombination med en profil; **kommunikation, interkulturelle markedsstudier, amerikanske studier og europæiske studier.**

På kandidatniveau er uddannelsen bygget op om en obligatorisk sprogblok, valgfag og profilområdet. Der kan vælges samme profilområder som på BA samt **translator og tolk.**

Profilen kan sammensættes frit

Uddannelsen afsluttes med en grad som cand.ling.merc.

Kilder:

www.aau.dk
www.ruc.dk
www.au.dk
www.asb.dk
www.ku.dk
www.cbs.dk

Karin Tovborg Jensen
CBS
21. februar 2007

CAND. LING. MERC. og arbejdsmarkedet - udfordringer og strategier for CBS

Cand. ling. merc. (CLM) er en paraply, som rummer tre forskellige uddannelser:

- *translatør og tolk* (T&T), som er en fagsproglig uddannelse, hvor sproget er studieobjekt, og man opnår den højst mulige kvalifikation som oversætter.
- en *integreret* uddannelse, hvor sproget er et redskab, og en sprogkvalifikation kombineres med færdigheder i kultur og kommunikation mm.
- uddannelsen i *datalingvistik*, som rummer kvalifikationer i den IT-mæssige behandling af sprog

Nærværende notat handler om T&T, som er det traditionelle erhvervsproglige kerneområde. Til T&T knyttes en autorisation, udstedt af Erhvervsministeriet. Formålet med tolke- og translatørautorisationen er at levere oversættelser til og fra dansk, som har en officiel garanti for korrekthed.

Kort om de to andre linjer på CLM:

Den integrerede uddannelse skaber ikke translatører – dens mål er bredere: at skabe dimittender, der kan agere i en globaliseret kommunikationsverden. Der lægges vægt på praktisk sprogfærdighed, og på forståelse for kommunikative processer og kulturelle forhold inden for forskellige sider af samfundslivet. Sådanne kommunikative mm. færdigheder dyrkes også, i vekslende omfang, på de erhvervsøkonomiske uddannelser, og CBS ser en stigende integration mellem disse fagligheder som den bedste fremtidige udvikling.

Uddannelsen i datalingvistik har det ganske specifikke formål at sætte dimittenderne i stand til at deltage i udviklingen af sprogteknologiske værktøjer og ressourcer – sprogrelaterede, IT-baserede vidensressourcer af forskellig art. Uddannelsen har kritisk få studerende og dens fremtid afhænger af en udviklingsproces, der indebærer samarbejde mellem informatik og sprog.

Nødvendigheden af T & T

T&T udfylder et væsentligt og varigt behov i det danske samfund. Globaliseringen griber dybt ind i samfundslivet, i form af multinationale virksomheder, internationale samarbejdsstrukturer og overnationale regeringsinstitutioner, men så længe det danske juridiske system fungerer på dansk, og så længe hverdagssproget i danske familier og mindre virksomheder er dansk, vil der være et uomgængeligt behov for sikre, professionelle oversættelser. Gode oversættelser er god formidling, og kontekstviden er vigtig også for translatører, men kernen i oversættelser som drejer sig om vitale dokumenter skal være en professionel korrekthed, som ikke må svigte.

Problemet i T&T uddannelsen

Problemet for CBS med at uddanne translatører kan beskrives som en knibtang af interesse og ressourcer:

For det første er studenterinteressen dalende. Det er tilfældet for alle sprogstudier (undtagen kinesisk) og hænger sammen med en bred, samfundsmæssig kulturstrømning, som er meget svær at påvirke. I 1930'erne og flere årtier frem var ingeniøruddannelserne det sted, hvor den danske intellektuelle elite søgte hen, fordi professionen og fagligheden fremstod som det centrale i et

industriamfund. Samtidig voksede interessen for fremmedsprog, som var svært, eksotisk og dragende. Fra 1980'erne har tendensen været en anden – teknik, matematik og sprog opfattes som hårdt og anstrengende at lære, og de tilsvarende professioner banaliseredes i offentlighedens øjne. I det postmoderne samfund er det dels erhvervsøkonomi, bredt forstået, dels åndsvidenskaber med vægt på kommunikation, som trækker de studerende.

For det andet er der færre ressourcer til rådighed for videregående uddannelser i almindelighed, og sprog i særdeleshed. Den dalende studenterinteresse for sprog giver mindre hold, lavere kvalitet og dårligere økonomi på sprogstudierne. Endvidere er studiet blevet både kortere og slankere: Hvor translatørkompetencen tidligere blev nået efter 6 års normeret studietid, hvoraf langt størstedelen var sprogstudier, skal den nu nås på 5 år, hvor omkring halvdelen af studiet er kontekstfag (kultur, kommunikation, m.m.). Samtidig er bevillingerne til uddannelserne faldet, så antallet af tilbudte timer pr. studerende pr. semester er mindre end før.

CBS vurderer således, at med det nuværende bevillingsniveau kan man kun uddanne kvalificerede translatører og tolke i engelsk, hvor det sproglige indgangsniveau er godt og holdene store. Selv i engelsk er uddannelsen dog af et kritisk lavt omfang, og på alle andre sprog holder modellen ikke. Ansøgningerne til CLM i 2006 var tilsammen 81 studerende, hvoraf de 44 var til engelsk.

CBS's strategiske overvejelser:

CBS satser på at få lov til at videreføre T&T i engelsk, fransk, tysk og spansk.

For så vidt angår de to 'små' sprog, russisk og italiensk, hvor optaget har været på mindre end fem studerende pr. år, afhænger det af en særskilt stillingtagen, om disse fag skal videreføres på translatørniveau. CBS kan ikke afsætte de betydelige ressourcer, der skal til, og er derfor tvunget til at skabe meget specielle ordninger, som stadig vil kræve specifikke aftaler og bevillinger.

Hvad angår de fire 'hovedsprog' er der naturligvis en række interne foranstaltninger, CBS er i færd med at sætte i værk: undervisningen rationaliseres så meget som muligt, med maksimal anvendelse af IT, samarbejde med andre institutioner, samarbejde sprogene imellem, rationalisering af studieordningen, etc. Der kan gøres nogle ting, men vi vil være langt fra en egentlig løsning.

Derudover kan man forestille sig to løsninger:

- enten et *taksameterløft*, så uddannelsen kommer op på det højeste eller i hvert fald det mellemste taksameter. Erfaringerne fra de økonomiske uddannelser på CBS viser, at det laveste taksameter kræver undervisningshold, der i gennemsnit er på 60-70 studerende. Sådanne hold kan man ikke skabe med CLM's optag, og man kan slet ikke lære sprog i et auditorium med så mange mennesker.
- alternativt må uddannelsen *forlænges*, så man efter en CLM skal have et ekstra år med intensiv sprogundervisning for at blive translatør.

For CBS er den første løsning at foretrække: Den er enklere, og et længere studium vil være mindre tiltrækkende for de studerende. Forlængelse af studiet kan være den løsning, der i det mindste sikrer en ægte T&T kompetence hos dimittenderne, men udover det nævnte løser den heller ikke problemet med for små hold m.v. på de første fem år.